

La llarga guerra de l'aigua

L'expansió turística i les transformacions agrícoles han produït en diverses zones del País Valencià una demanda d'aigua superior a l'oferta disponible. Això necessàriament havia de provocar tensions entre particulars i també entre comunitats. L'enfrontament entre els municipis de Pego i Oliva —més agrícoles que turístics— i el de Dénia —que depèn en part del turisme— ha tret a la llum una situació que diverses circumstàncies han fet esclatar precisament allà, però que pot rebotar igual en molts altres llocs.

Alerta: la sang no ha d'arribar al riu

R. SOLER

«**J**o he conegut fer gambes en totes les sèquies del poble... i hui podem anar-hi a fer herba amb la corbata posada», s'exclamava un guàrdia municipal, en una espontània tertúlia al voltant del magnetófon d'EL TEMPS. Era la nit del 28 d'agost, a l'Ajuntament d'Oliva. El funcionari públic sintetitzava així l'opinió unànime de la resta de contertullians, convençuts que l'època en què a Oliva sobrava l'aigua per dalt del cap havia passat a la història, cregués el que volgués

la Conselleria d'Obres Públiques i Urbanisme. I, excitats, anaven inventariant els motors ja eixuts, els pous salinitzats, les marges que no tasten l'aigua, les valls seques (Burguera, p. ex.)... «I ara volen emportar-se l'aigua de Pego i nostra a Dénia. Ens hi va la vida i no ho permetrem.» Que no era un exabrupte de perdonavides, va quedar demostrat el matí del dia anterior, 27 d'agost, quan milers de veïns de les dues poblacions van impedir la instal·lació d'un tros de canonada que pretenia empalmar banda i banda de la carretera de Pego a Oliva, a l'alçada de la partida del Pla. La conducció està (va) destinada a transportar a Dénia aigua del riu Bullent. A l'espera, a més, que prompte entren en

funcionament els nou pous construïts per l'Iryda, però propietat de la comunitat de regants del Pla. Impossibilitar el treball de la colla d'homes que, a

El 27 d'agost, a la partida del Pla: el

La conducció, diuen que és temporal. Però la por és que siga permanent.

El conflicte creat a Pego i Oliva contra la cessió d'aigua a Dénia corre el perill de passar per un episodi de rivalitat entre veïns si no s'emmarca en el context d'un problema cada dia més greu al País Valencià. I si no s'entén com allò que és: un símptoma punyent del que pot passar en altres llocs.

Ens falta aigua. El País Valencià és una de les zones més deficitàries de l'estat. És necessari saber que

Tenim set, l'aigua s'acaba

estem per damunt de les nostres possibilitats. Les reserves superficials (panys i assuts) estan al País Valencià només a un 10% de la seua capacitat. El règim climàtic de sequera continuà i les aigües subterrànies (fonts i pous) estan arribant en alguns llocs a límits perillosos d'escassetat. L'eixamplament de ter-

res de regadiu, el malbaratament de l'aigua a les ciutats i la utilització incontrolada a les zones turístiques, són una realitat que hauria de ser regulada.

L'extracció d'aigua per pous sense tenir en compte la reposició dels aqüífers ha generat graus molt alts de salinització per intrusió marina o per esgotament

de les reserves. El problema de la salinització és especialment greu a les zones de Moncofa, la Marina Alta, la Vega Baixa del Segura i, recentment, a Sagunt. L'alarma sobre aquest problema, l'ha donada repetidament l'Institut Geològic y Minero de España (IGME). La contaminació de les aigües, a causa de residus urbans, industrials i d'adobs químics, és molt evident a les comarques de l'Horta i les Riberes i, també, a la Vega Baixa del Segura, on l'aigua es

trenc d'una alba plujosa—ironies de la meteorologia— intentaven obeir les ordres rebudes, no va ser fàcil. A pesar de ser custodiats per més d'un centenar de guàrdies civils, i vist el carés que prenen les coses, els treballadors prompte abandonaven, il·lesos, el camp de batalla. Perquè batalla va ser el que va esclatar tot seguit entre la guàrdia civil, més preocupada per la salvaguarda de la integritat física de l'enginyer de l'obra que no dels seus béns, i la gent de dos pobles indignats per allò que viuen com una expropiació de la seua font de vida. I així, mentre salvaven Vicente Reig de ser apallissat,

començà la crema de cotxes, furgona, camió, Retro (pala mecànica), granja, tot de la seua propietat. La canonada de l'aigua va ser profusament foradada amb pic i pala. I dos guàrdies civils ferits, diversos veïns contusionats—xiquets inclosos— per bales de plàstic, per pots de fum. Gràcies que a un costat i a l'altre es va conservar prou calma, perquè allò no esdevingués un bany de sang. A un pèl s'hi va estar, però.

Àvids d'una orela propícia, de mitjans de comunicació que ometen o tergiversen les seues raons, escarotats per una política informativa que els és generalment adversa, els ha-

bitants i càrrecs cívics i polítics de Pego i Oliva, entrevistats per aquesta revista, s'aboquen a fer precisions. Puntualitzen, valoren amb major o menor encert, formulen les seues crítiques amb l'apassionament del qui està cert de la seua veritat però no es tanca en banda a les argumentacions dels altres. Però tots, tots, pensen més o menys igual pel que fa a l'ardent tema de l'aigua.

En la primera cosa que tots estan d'acord és que, l'aigua, no se l'enduran, pete qui pete: insisteixen que els és necessària per a la supervivència. Això no obstant, tornen a remarcar que posen a disposició del poble de Dènia tot el líquid potable que necessiten, sempre que siga a través de camions-cisterna. «Que facen un aljub ben gran que abastezca d'aigua totes les fonts públiques i nosaltres els l'omplirem sempre que vulguen, i debades. El que no volem és que una conducció provisional esdevinga permanent.»

«Nosaltres no estem enfrontats amb el poble de Dènia, sinó amb el concessionari d'aigües Garrigues, que on fica la mà tot ho eixuga, i amb el seu gendre Reig, enemic públic número u dels pobles de Pego i

Oliva i depredador d'aigües professional.»

També amb el conseller Llombart i amb l'alcalde de Dènia tenen un contenciós pendent. «L'alcalde ens va dir, després de posar-nos set o vuit voltes els collons damunt la taula, que si no els donaven aigua a les bones, els la donariem per decret. I, en efecte, aplicant malament la seua pròpia legislació, sense respectar l'acord de consulta prèvia als afectats, i sense permís d'obres municipals, Llombart va emparar la incursió del 27 d'agost, que ja era la segona, i que tan malament hauria pogut acabar.» Tots indiquen, no obstant això, que la via del diàleg no es pot tancar; i, ara mateix, hi ha una proposta de discussió entre diverses instàncies cíviques i partits dels tres pobles per solucionar temporalment el problema. Perquè una solució a mig i a llarg terme passa inexorablement per una ordenació del territori racional, ecològica i no desenrotllista i caòtica com l'actual.

Amb qui estan que bufen és amb *Aitana* i *Las Provincias*. «Nosaltres ens hem cansat d'enviar articles a *Las Provincias* defensant-nos i no ens

de la batalla

ven com un producte comercial qualsevol.

Hi ha, a més a més, el procés de desertització fomentat pels incendis de les muntanyes, als quals no s'ha oposat una política forestal adequada, i per la dessecació de zones humides per a la reutilització, fomentada inclús per organismes públics com l'Iryda (les marjals de Puçol-el Puig, Pego-Oliva, Moncofa i Almenara-Nules, i també la mateixa Albufera, en són uns exemples).

Si, tot això, ho comple-

tem amb la precària eficàcia de transvasaments com el Tajo-Segura, on s'administra l'aigua amb molt de rigor, el Xúquer-Túria, afectat per la fallida de la presa de Tous, i la dificultat de fer realitat l'aprofitament d'aigües de l'Ebre, el panorama demana solucions globals, àgils i pensades.

És sobre aquest context que haurà d'incidir la futura Llei d'Aigües, de la qual hi ha redactats alguns esborranys, i que ha estat acusada per la dreta de

«socialitzar» l'aigua, mentre la Unió de Llauradors i Ramaders del País Valencià la considera positiva en allò que fa referència a la voluntat de racionalitzar el problema (no es tracta d'expropiar, sinó de controlar) i la crítica en tant que no respecte i incorpore al control i la decisió les comunitats de regants i els sistemes de col·lectivització de l'aigua existents al país, ni tampoc les organitzacions professionals i sindicals del camp. La racionalització —que implica

establir límits i regulacions— serà difícil i demanarà la participació de tots.

Per això, el conflicte de Pego-Oliva-Dènia, que pot ser demà el de Moncofa, la Vega Baixa o l'Horta de València, no és un enfrontament entre pobles llauradors i pobles turístics, sinó l'inici de la resistència a la política de solucions parcials i una crida a favor d'una autèntica política d'ordenació del territori democràtica i participativa.

Reportatge

n'han publicat cap. Per un que en va publicar dels Defensors de l'Aigua ens va cobrar 42.000 pessetes. Com no siga veritat que Maria Consuelo Reyna té una finca de 200 o 300 fanecades a Dénia, no entenem una actitud tan hostil cap als interessos agrícoles, que el diari sempre ha dit defensar.» De fet, tant a Oliva com a Pego, s'hi pot detectar un boicot massiu a *L. P.* que creix dia a dia. El *cerrilisme* que Aitana va encolomar als manifestants del dia 27 i la falsificació, segons ells, de la informació emesa, van calfar els ànims una cosa de no dir. «Eixe tio d'Aitana s'excusa en la pantalla perquè si ve per ací sí que li faríem una *cerrilada* de bona veritat.»

Tots desmenteixen la nota de premsa de la Guàrdia Civil que deia que alguns dels participants en el xoc del Pla portaven escopeta, publicada en grans titulars per *L. P.*, però, molts recorden que entre Pego i Oliva hi ha més de 4.000 llicències de caça...

Pego no amolla l'aixeta

La Guàrdia Civil no pogué salvar els vehicles de l'enginyer ni els de l'empresa

Pere LAVACA
La guàrdia civil, *Las Provincias* i el seu corresponent, i Felipe Guardiola, són, seguint l'ordre, elements «non gratos» a Pego, segons es desprèn de les converses que pertot arreu tenen lloc a la població, amb l'aigua com a tema monogràfic. I un tal Garrigues, home que explota l'aigua potable a Dénia i a qui l'opinió pública pegolina dedica exabruptes de remomerança familiar.

Ser periodista no és una bona credencial en aquesta població, ja que la premsa, argumenten, «només diu que mentides», Aitana inclosa. La precaució s'imposa, els ànims, lògicament, estan exaltats: Pego, diuen, necessita l'aigua disponible per a regar, és la seua vida. Tots, des de la CNT, el sindicat més dinàmic i de major afiliació, fins a Alianza Popular, fan una pinya en això.

Comenta Andreu Estel, militant significat de la CNT local, que, arran de la detenció de Valerià Sendra, a causa d'una explosió fortuïta en la seu del sindicat anarquista, membres d'AP s'oferiren a aportar diners per a pagar la fiança. L'ona explosiva sorprenué Valerià Sendra en el moment que passava per la porta del local, de camí al bar. Ferit, fou traslladat a un ambulatori de Gandia i posteriorment a disposició judicial. El jutge decretà la seua llibertat sense càrrecs després de tres dies d'interrogatoris.

La mare de Valerià encara no ha comprés per què detingueren el seu fill: «L'acusaven que tenia material per fer bombes; si és així, per què l'han soltat? També han dit que *artificiers* de la guàrdia civil

trobaren una segona bomba en el local, però jo estava allí en aquell moment i no vaig veure que tragueren res.» Afirmació que corrobora Andreu Estel. La guàrdia civil no ha donat cap explicació sobre el tema i, ni tan sols, alguna explicació tècnica de la composició de l'artefacte que va rebentar al local de la CNT, el portaveu de la qual assegura que «hi ha interessos ocults per tal de desprestigiar el sindicat».

«Garrigues —declara Andreu Estel referint-se ara al problema que obsessiona Pego— reserva l'aigua dolça per als seus bancals de tarongers i en serveix de salada als veïns de Dénia.» Ara bé, Vicent Balaguer, regidor d'UPV a l'Ajuntament de Dénia, assenyalava que «és impensable traure aigua dolça dels aqüífers, com s'ha demostrat en les actes notarials que s'han alçat. És lamentable —continua Balaguer— que s'haja dramatitzat exageradament el problema. Les coses s'haurien d'haver negociat d'una altra forma».

L'alcalde de Pego, Fernando Alemany, diu que a «Dénia hi ha pous amb aigua dolça» que ell mateix ha comprovat per les anàlisis que han encarregat. Alemany afirma que els

Dénia: turística i assedegada

AV osaltres la por que tenim és que la gent pugui contraure epidèmies amb l'aigua que tenim», digué en una reunió l'alcalde de Dénia. La resposta del seu company de partit i alcalde de Pego va ser que «amb la vostra aigua no és possible que ningú agarre res, perquè no hi ha cristo que se la bega». Ben cert: a Dénia, de les aixetes, ix una aigua quasi tan salabrosa com la de la mar. No sols no es pot beure, sinó que cada volta resulta més difícil fins i tot llavar-s'hi. ¿Com s'ha arribat a aquest grau de deteriorament? ¿Qui o quins són responsables de les urgències vitals de la ciutat de Dénia? El creixement poblacional desorbitat, motivat per un turisme de caire massiu, n'és una causa, però no l'única. A Dénia, terra de secà, hi ha centenars de fanecades de taronger que se n'engulen grans quantitats de litres i potsers de la millor. A Dénia, no hi ha depuradora ni possibilitat, per tant, de reciclar les aigües residuals. I certs sectors s'han beneficiat de manera sagnant de la mateixa escassetat d'aigua, eixugant els aqüífers al màxim.

Dénia necessita aigua. Per això cal imposar una planificació territorial racionalitzadora. I traure's de damunt els especuladors amb la set dels altres.